

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj. vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 62 • Maribor, sobota, dne 1. junija 1940 • Leto XV

Govorice

Pod tem naslovom piše švicarska »Volksstimme«:

Politične govornice nastajajo iz bojazni, širokoustne bahavosti ali pa radi zavestnega cilja, izkoriščati bojazljivce in širokoustneže za nevarne politične namene.

Tisti, ki je strahopeten, ne misli pravilno in često spremeni enostavne dogodke v grozne novice, ki jih ima v svoji zmedeni fantaziji za edino resničnost. Širokoustnež je običajno človek, ki po svojem delu in družabnem položaju ne izpolnjuje svojih dolžnosti. Radi svoje manjvrednosti se pa dela izredno važnega in skuša prepričati druge, da je nekaj posebnega in da ima v mezinu vse politične skrivnosti. Tako dolgo šepetlje, dokler ne najde nekoga, ki jemlje njegova izvajanja za res in zadovoljen je, da mu imponira.

In šepetalec je postal poklicni razširjevalec najgorostasnejših novic in posrečilo se mu je doseči, da so bojazljivci še bolj strahopetni in širokoustneži še predrznejši. Šepetalec je dosegel to, kar mu je zaukazal in plačal njegov gospodar — naš sovražnik — razburjenost in strahopetnost v narodu. Torej, pazi, komu je verjeti!

Peta kolona v akciji

Iz španske državljanske vojne so prevzeli izraz »peta kolona«. Ta je tista vrsta prebivalstva, ki aktivno dela za razbijanje ozadja, za kapitulacijo dežele, za brzi uspeh sovražnika. Povsod se pojavlja, po vseh krajih. Deluje nepričakovano drzno. Računa z zmešnjavo. In zaradi tega je bolj nevarna kakor sovražnik, katerega število poznamo, katerega načrte pregledamo.

Ni zdravo, da se formiranje javnega mišljenja prepušča dopisnikom dnevnih listov in novinarskim agencijam, ki so redoma v službi katerekoli propagande. Potrebno je, da odgovorni predstavniki političnih skupin vplivajo na formiranje javnega mišljenja. Brez tega ni onega, kar je najpotrebnejše, ni čuta solidarnosti in zanesljivosti. Končno, prav majhno korist imamo od tega, da se v našem tisku ne razmotrivajo odkrito politična vprašanja.

Država zahteva danes

koncentracijo

vseh družabnih sil. To je imperativ dneva. Naj se vse meščanske stranke grupirajo okoli enega neposrednega programa, naj vstvarijo podlago, ki bo v stanu povezati vse pozitivne sile našega družabnega življenja! Skrajni čas je, da se izpremeni situacija, v kateri ima vsak akt vlade oporo samo v državni administraciji, vsake volitve pa se smatrajo kot nekaka vogalna opora lokalnega šefa administracije.

(Št. 21 »Radn. Nov.« z dne 24. maja).

Belgijski parlament se sestane

Belgijski kralj bo odstavljen

V Franciji se bo dne 31. maja sestal belgijski parlament. Zatrjuje se, da bo parlament potrdil izjavo vlade, da se bo Belgija borila nadalje na strani zaveznikov.

Stavljen bo tudi prelog, da se proglasi pralja za odstavljenega. V koliko je parlament po ustavi upravičen napraviti take sklepe, se bo šele videlo.

Belgijska armada, ki bo zopet vzpostavljena v Franciji, bo štela kakšnih 300.000 mož.

Vkrcavanje zavezniških čet na obali Rokavskega preliva

Po predaji belgijskega kralja in belgijske vojske ni preostalo zaveznikom drugo, kot da vkrcajo vojsko na ladje in jo prepeljejo na Angleško

Nepričakovana kapitulacija belgijske armade v Flandriji, ki je na ukaz svojega vrhovnega poveljnika kralja Leopolda III. položila orožje, je povzročila, da so prišle francoske in angleške čete, ki so se borile skupaj z Belgijski in držale ozemlje v skrajnem kotu severovzhodne Francije, odrezane od francoske armade na Sommi, v kritičen položaj.

Ko pa se je belgijska armada, skupaj kakšnih 300.000 mož, vdala, so morali zavezniki ukazati svoji armadi, da se prične umikati proti morju na ladje in preko Rokavskega preliva v Anglijo.

Vedelo se je takoj, da bo izvedba tega umika združena z velikanskimi žrtvami. Kajti bilo je jasno, da bodo Nemci, ki so proti obkoljeni zavezniški armadi v Flandriji in severovzhodni Franciji poslali okrog 40 divizij in menda pretežni del svojih motoriziranih odredov ter okrog 3000 letal, sledili umikajoči se vojski zaveznikov za petami in jo napadali z vsemi silami in vsem mogočim orožjem.

Tisti deli zavezniške armade, ki so določeni, da krijejo umik glavne vojske proti morju, so obsojeni na pogin. Toda tudi vkrcavanje samo ni enostavna zadeva, ker ga Nemci gotovo uspešno ovirajo s topovi in bombardiranjem iz letal. Zlasti se z letalskimi bombami lahko dosežejo katastrofalni učinki, ako zadene bomba v gnječo ljudi, ki čakajo na obali na vkrcanje, ali pa, ako pade na ladjo, na kateri so že vkrcane čete, četudi se morda ladja ne potopi.

Zavezniki so se odločili za vkrcanje v pristanišču Dunkerque v severozapadni Franciji. V to svrhu so morali na novo organizirati obrambo tega mesta na severovzhodu, kjer so poprej branile položaje belgijske čete. Z druge strani so morali prepričati, da bi Nemci prišli od jugovzhoda v Calais in od tod ob morski obali do Dunkerqueja.

Zato je bilo treba poslati precejšen del vojnih ladij v bližino obale, ki imajo nalogo, da z dalekonosnimi topovi ovirajo naglo prodiranje Nemcev za umikajočo se armado in razen tega so zapletene v boj cele jate zavezniških letal, ki bombardirajo napredujoče nemške vojaške kolone in ozadje. Nemci pa napadajo iz letal zavezniške tovarne in vojne ladje.

Umik zavezniških čet na ladje in preko Rokavskega preliva v Anglijo, je vsekakor doslej eden izmed najbolj tragičnih dogodkov v sedanjih vojni za zaveznike. Njihove izgube morajo biti velike. Nemški generalni štab je ocenil položaj zavezniških čet za tako brezupen, da je po radiu pozval poveljstvo zavezniške vojske, da se preda. Toda na ta poziv ni prišel noben odgovor, pač pa tako francoski, kot tudi angleški vojniki nadaljujejo z odporom. ki zahteva naravnost nadčloveške sile in junaštvo.

Na umiku zavezniška vojska uničuje sproti ves material, v kolikor ga ne more vzeti s seboj. Razen tega pa tudi vse industrijske naprave in podobno.

Deloma si je olajšala umik tudi z umetno poplavo, ki jo je povzročila na ta način, da je odprla zatvornice na prekopih ob flandrijski obali.

Umik Francozov iz pokrajine Lille

Francoska armada, ki je bila na črti Arras—Lille—Roubaix, se umika proti severozapadu.

Ta armada je vzdrževala na severozapadu zvezo preko Ypres—Cassel, ki loči kotlino Lilleja od pokrajine Dunkerqueja, z angleško armado.

Nemci poročajo, da se jim je posrečilo presekati na črti Poperinghe—Cassel zvezo med francosko armado, ki se umika iz kotline pri Lille proti Dunkerqueju in angleško vojsko, ki brani pokrajino Dunkerque in štiti umik vojske na ladje. Njihova poročila trdijo, da so vjeli pri Casselu francoskega generala Priauta z njegovim štabom. Priaut je bil glavni poveljnik francoske armade v pokrajini Lille.

V koliko se bo sedaj francoski armadi iz pokrajine Lille posrečilo prebiti se skozi nemške črte Ypres—Cassel, se bo šele videlo.

V bojih na severnem bojišču je bilo poleg belgijske armade angažiranih okrog 300.000 mož francoske in angleške armade. Koliko od teh vojakov je med tem padlo, je težko presoditi. Vsekakor pa so zgube, ki jih utrpijo zavezniški in Nemci v teh zaključnih bojih v Flandriji ogromne, tako na ljudeh, kot tudi na materialu. Ti boji so boji do izčrpanja in uničenja.

Iz Anglije poročajo ameriške agencije, da že par dni prihajajo transporti angleške in francoske vojske na transportnih ladjah preko Rokavskega preliva. Koliko armade bo mogoče rešiti

preko Rokavskega preliva, se bo videlo v par dneh.

Nemci o svoji zmagi

Nemška poročila govore o veliki zmagi, ki jo je dosegla nemška armada v Flandriji. V teh poročilih se naglašja, da francoski in angleški vojniki beže v neredu proti obali. Nemški bombniki so razstrelili pristaniške naprave v Dunkerqueju in potopili kakšnih 30 do 60 tovornih ladij v Rokavskem prelivu, ki so čakale na prevoz oz. prevažale zavezniško vojsko.

Kakšne so nemške izgube?

Poročila zaveznikov povdarjajo, da so izgube zaveznikov velike, toda nič manjše niso nemške. Po teh poročilih so zavezniški uničili doslej 40 odstotkov tankov, oklopnih avtomobilov in ostalega motoriziranega parka nemške armade. Skupno izgubo nemških letal, brez onih na Norveškem, cenijo na 2100 in na 5000 letalcev. Izgube zaveznikov na motoriziranih enotah in v zraku so 3 do 4 krat manjše, od nemških. V boju v Flandriji je bilo dne 29. maja sestreljenih 70 nemških letal.

Boji ob Sommi in Aisni

Francoska vojska je zavzela poslednje mostišče, ki so ga imeli Nemci na levem bregu Somme. Ob reki Aisni pa je bil zavržen napad ene cele nemške divizije.

Od Montmedija, vzdolž Maginotove črte in do švicarske meje streljajo s topovi.

Zavzetje Narvika po zaveznikih

Severna Norveška v rokah Norvežanov in zaveznikov

Operacije v narviškem fjordu so bile zaključene v torek, dne 28. maja popoldne z zavzetjem mesta Narvika, ki so ga dotlej branile nemške čete, ki so se tamkaj utrdile.

Med tem so Nemci tem svojim četam dovažali ojačenja po zraku in se trudili, da bi jim prišli na pomoč tudi po kopnem iz srednje Norveške.

Operacije proti Narviku so bile silno težavne zbog neugodnega letnega časa, dočim so imeli Nemci to prednost,

da so držali te pozicije zasedene in trdno v svojih rokah.

Sedaj so Norvežani in zavezniški na pohodu proti švedski meji, kamor vodi železnica, po kateri beže preostanki nemške narviške ekspedicijske armade.

Narvik bo važen za zaveznike, ker bodo v doglednem času zopet mogli pričeti s prevažanjem železne rude iz Švedske.

Zakaj je belgijski kralj kapituliral?

Še vedno ugiba svetovno časopisje o vzrokih kraljeve kapitulacije.

Italijansko časopisje zagovarja kapitulacijo kralja, prav tako seveda tudi nemško.

Časopisje Francije in Anglije napada kralja in razkriva, da se je kralj že od vsega početka obnašal tako, da je bilo njegovo zadržanje napram zaveznikom dvomljivo. Ko je Nemčija vpadla v Belgijo, je kralj sicer pozval zavezniške na pomoč, ni pa odredil splošne mobilizacije, prav tako tudi ni hotel podrediti svoje vojske glavnemu

zarovedništvu zavezniške vojske.

Trdi se, da je bila kralju od Nemcev ponudena krona Belgije in Nizozemske pod nemškim protektoratom.

Vse, kar se piše o tej zadevi, se lahko čita v listih, ki prihajajo k nam iz tujine.

Iznajditelj tonilma umrl. V starosti 85 let je umrl Charles Summer Tainter, ki je bil prvim vsem svetu znan pod imenom »oče govorečega filma«. Bil je prvi, ki se mu je z uspehom posrečilo prenesti na filmsko platno glasove s pomočjo svetlobnih valov.

Položaj na Balkanu

Zvezna ml.

Interesi velesil na Balkanu si drže ravnotežje, zato je Balkan doslej ostal izven vojnih zapletov. Sovjetska Rusija ve, da je Balkan meja ločilnica med zapadom in vzhodom. Italija ga smatra za svoje predozemlje. Nemčija je zainteresirana na tem, da ostane Balkan dobavitelj življenjskih potrebščin. Turčija in Anglija ter Francija pa smatrajo, da ne smejo nastopiti posestne spremembe na obalah Sredozemskega morja.

Seveda se pa za balkanske države, kot tudi vse ostale države, vedno postavlja vprašanje njihovega položaja po vojni, ki ga noben državnik ne more izgubiti iz vidika.

Pogajanja Anglije in Francije z Italijo?

Pierre Laval v Rimu

Iz Rima poročajo, da je prispel tja bivši francoski ministrski predsednik Pierre Laval, ki ima nalogo voditi pogajanja z italijansko vlado.

Pogajanja radi blokade z Anglijo so uspela.

V Rimu vedno bolj razpravljajo o možnosti vstopa Zedinjenih držav v vojno.

Zedinjene države in zavezniki

Letala Zedinjenih držav za zaveznike

Iz Zedinjenih držav se čujejo vedno bolj odločni glasovi, ki kažejo, da stopajo Zedinjene države odkrito na stran zaveznikov. Poleg izjav Roosevelta, je vzbudila zadnje dni pozornost tudi izjava državnega podtajnika Sumner Wellesa, ki je v svojem govoru v parlamentu naglasil, da se v Evropi bije boj za svobodo narodov.

Pošiljke ameriških letal za zaveznike se stopnjujejo. Ogromna letala, ki

v 12. urah prelete ocean, pristajajo v Angliji in bodo najbrž v kratkem igrala pomembno vlogo.

Ameriški zunanji minister Hull je obvestil kanadsko vlado, da smejo ameriški letalci leteti z letali, ki so namenjeni za zaveznike v Kanado, kar poprej niso smeli. To znači, da se ameriški letalci praktično lahko pošiljajo tudi v Evropo.

Irska gre z Anglijo

Kljub vsem sporom, ki so motili dobro razmerje obeh narodov

Predsednik republike Irske, de Valera, je odredil mobilizacijo armade. Izjavil je, da irska vlada uvideva, da se gre v tej vojni za mnogo več, kot pa se je mogoče zdelo ob začetku vojne. Gre se ne samo za svobodo Anglije, ampak tudi Irske.

S tem so dokončno razpršeni dvomi o vlogi Irske v tej vojni.

Anglija in Sovjetska Rusija

Angleška vlada je poslala v Moskvo izrednega odposlanca Stafforda Crippsa na trgovinska pogajanja. Sovjetska vlada je sedaj razglasila po radu, da bi ta pogajanja lahko vodil tudi angleški poslanik v Moskvi.

Nov poveljnik Hlinkove garde. Bratislavski dnevnik »Slovak« javlja, da je prezident Slovaške republike dr. Tiso sprejel odstop šajna Macha od funkcije glavnega poveljnika Hlinkovih gard in je imenoval dosedanjega tajnika Hlinkovih gard, Františka Galana za novega poveljnika. Švicarski poročevalec »NZZ« trdi, da se je šajno Mach preveč izpostavil s svojimi napadi na Madžare. Novi poveljnik Galan je šele 32 let star in se je doslej uveljavil v dijaškem avtonomističnem gibanju.

Podražitev vseh vrst grafičnih izdelkov

Z ozirom na ponovno, predstoječe povišanje cen papirja in kartonu, zaradi ponovne podražitve tiskarskih barv in vsega ostalega materiala ter zvišanja delavskih plač, so tudi grafična podjetja kraljevine Jugoslavije prisiljena povišati vse cene v knjigotisku, litografiji, offsetu, bakrotisku kakor tudi v kartonaži in knjigoveznicih za 25%.

Veliki porast cen na trgu celuloze (beljene) v inozemstvu, dalje dnevno naraščanje cen vseh vrst surovin pri izdelavi papirja, deluje na naravnost porazno na razvoj prilik v grafični stroki. Nič bolje ni z ostalim materialom kot so na primer barve, svinec, kemikalije za litografije in cinkografije, poleg tega pa je nastalo še občutno pomanjkanje nekaterih vrst materiala.

Grafična podjetja so zvišala doslej svoje cene samo malenkostno, čeprav se je že parkrat podražil papir, karton, lepenka, barve in ostali material, lani decembra pa so se zvišale še plače kvalificiranemu in pomožnemu delavstvu. Sedaj pa stoji tiskarska podjetja zopet pred novim povišanjem plač. Težka situacija, v kateri se nahaja celokupno gospodarstvo grafične stroke, je prisilila vse tiskarske organizacije v državi, vsled česar se na 25% povišanje cen tiskarskim izdelkom opozarja vsa javnost v svrhu ravnjanja.

Savez grafičnih podjetij Jugoslavije: Beograd, Ljubljana, Zagreb, Novi Sad, Osijek, Split in Sarajevo.

Viljem se vrne v Nemčijo. Dopisnik italijanskega dnevnika »Corriere della Sera« poroča iz verodostojnih virov, da se bo bivši cesar Viljem vrnil v Nemčijo, kjer bo živel kot zasebnik na enem izmed svojih veleposestev.

Dama in po svetu

Priljubljen se revizija zakona o mestnih občinah. Ako bo uvedena splošna tajna in proporcionalna volilna pravica, bo stvar v redu.

Slabo gospodarstvo. Bivši minister inž. Stančić je izjavil, da je država utrpela 800 milijonov škod pri gradbi raznih železnic, ker so bile sklenjene slabe pogodbe. Sestavljena je bila posebna komisija, ki je ugotovila, da so obdolžitve resnične, ker so bile ponudbe tujih firm nerealne. Družba Batignoles je že revdirala pogodbo za 200 milijonov dinarjev v prid države.

Naša trgovska bilanca v marcu aktivna. V marcu mesecu je znašal naš izvoz 311.848 ton blaga v vrednosti din 596.671.000, uvoz pa je 113.000 ton v vrednosti 504.232.000 din. Aktivna znašajo toraj din 92.439.000. V prvih treh mesecih znaša prebitok din 435.359.000, dočim je znašala pasiva lani v teh mesecih nad 175 milijonov dinarjev. Bilanca je tako ugodna predvsem zaradi tega, ker je izvoz lažje mogoč, kakor uvoz (zlasti surovin).

Kalinin je pred kratkim obiskal mesto Viipuri, ki je po finko-ruskem miru pripadlo Rusiji. Pri tej priliki je dejal, da morajo biti Sovjeti na vse pripravljeni, kajti bliža se svetovna revolucija. Glasilo rdeče, armade »Krasnaja Zvezda«, pa je te dni zapisalo: »Ko se kapitalistične armade tolčejo in izrabljajo, postajajo sovjeti vedno močnejši.« (»Havas«).

Na sport so pozabili pri prenašanju kompetenc od centralne vla in na tanovino Hrvaško. Zato je ostalo pri tem, da so sportne organizacije v vsej državi podrejene ministrstvu za telesno vzgojo. Hrvatski sportniki so se še le sedaj tega zavedli in zahtevajo, da se tudi kompetence ministrstva za telesno vzgojo prenesejo na banovino Hrvaško.

Reči polje pa domačiji je v Drenovcih pri Vinici Jože Medved ustrelil svojega brata Františka, ki mu je bil v breme in napoto.

19.000 dinarjev je ukradel 19 letni dnevničar S. H. na hrastniški pošti iz denarne vreče. Ko so ga prijeli, so našli pri njem tudi ves denar.

Jubilej socialističnega borca. Tudi dni je preteklo 15 let, odkar županuje v alzaškem mestu Mülhausen s. Avgust Wicky, odločen bорец za delavske pravice in socialistično gibanje. Bil je tudi dolga leta urednik sodružnega dnevnika »Republikanerja«.

Prepoved vožnje z zasebnimi avtomobili. V Italiji ne smejo od 1. junija dalje voziti zasebni avtomobili.

V Varšavi bodo nemške oblasti odprle takozvano »Rjavo hišo«, kjer bo središče nemštva in nacističnih organizacij iz Varšave in okolice.

36 novih nemških šol s odprli v varšavskem okrožju.

Vojaške oblasti na švedskem so ustanovile »prostovoljno domovinsko brambo«, ki ima namen, zbrati vse moške, ki iz kakršnihkoli vzrokov ne služijo vojske. V vseh občinah se bodo ustanovile oborožene enote, ki bi bile za slučaj vojske takoj pripravljene.

Služkinja ne sme zapustiti svoje službe. Nemško časopisje poroča o neki služkinji, ki je bila zaposlena v gospodinjstvu v okrožju Hanau. Ta služkinja je zapustila službo in sicer po mnenju nemških oblasti brez zadostnega vzroka. Delovni urad je zahteval kazen in sodišče jo je obsodilo na tri tedne zapor.

Nemško sveto pismo. Kakor znano, obstoja v Nemčiji verska ločina z imenom »Nemški kristjani«. Ta ločina sloni na idejni podlagi nacionalsocializma in odklanja judovski ele-

ment v krščanstvu. »Nemški kristjani« so dali pred kratkim v tisk, kakor poroča alzaški dnevnik »Republikaner«, ljudsko izdajo tako imenovanega »Nemškega svetega pisma«. Izdajatelj tega svetega pisma pravijo v uvodu, da hočejo podati pravega Kristusa. Po »Nemškem svetem pismu« je Kristus rojen v Galileji, in sicer je arijskega rodu; vsi sledovi o betlehemskega mesta so iz knjige izbrisani, prav tako vse tisto, kar se je dogajalo v jeruzalemskem templu, izginil je tudi »Hozana sinu Davidovemu«. »Republikaner« poroča dalje, da je iz te nove biblije sploh vse izbrisano, kar količaj spominja na judovske navedbe ter judovsko vero.

Delavstvo v Nemčiji za Rdeči križ. (DNB) Po vsej Nemčiji je bila izvedena podrobno izpeljana nabiralna akcija med delavstvom za Rdeči križ. Samo delavci v znanih železarnah Steyer-Werke na čornem štajerskem so darovali 30.000 nemških mark (to je nad 300.000 dinarjev).

Otroci nemških vojakov na Madžarsko. DNB poroča iz Berlina, da se je v Budimpešti ustanovila organizacija, ki bo izvedla med Madžari akcijo v korist zapuščenih sirot po nemških junakih l. 1940, da bi lahko prišli na Madžarsko na počitnice. Nemški otroci, katerih so očetje padli v tej vojni, bodo sprejeti na Madžarskem kot gosti za to leto. Akcija se obrača na madžarsko javnost. Podpira jo pa madžarski ministrski predsednik, z nemške strani pa računski minister dr. Goebels.

Potres v Iranu. Iz Teherana poročajo, da so v severovzhodnem delu Irana občutili jak potres. Pri Babzevarju je več vasi popolnoma porušeni.

Celo Tut-Ank-Amon beži pred vojno. Iz Kaira poročajo, da bodo prenesli Tut-Ank-Amovo grobnico in druge dragocenosti muzeja na varnejše mesto.

Razrečni boj. Včasih se res izplača listati po kakšnih revijah, ki pridejo človeku le redko pred oči. V »Bengalskem misijonarju« (št. 6) je izšel članek »O gospodarskih razmerah v Indiji v Čotanogpurju«. Pisec vprašuje: »Odkod veliko indijsko siromaštvo in odgovorja: »Bogati zemljardarji kopičijo bogastvo na račun svojih najemnikov, stanujejo v marmornih palačah, nosijo svileno obleko in uživajo izbrana jedila. Zato pa morajo poljedelci tavati okoli brez strehe, brez obleke in že veliko je, ako se morejo enkrat na dan do silega najesti. Vsled velikega pomanjkanja jih mora mnogo od lakote umreti. Indijski poljedelec se tedaj ne veseli svojega gospodarskega življenja na bormem zemljišču. Neštetočrat se mora ves truden z žuljavimi rokami vrniti s polja v siromašno kočjo, preden napoči čas blagoslovljene žetve. Z obilnim znojem mora zalivati svojo zemljo, preden jo spravi, da mu rodi željene sadove. Pa tudi na to bi se pozabil, če ne bi bilo večjih težav. Ker najemnik ne more opraviti vsega poljskega dela sam, je prisiljen najemati delavce, pa le za denar. Kje dobiti potrebnega denarja za delavce, to je skrb, ki ga mori noč in dan.« — Ako se najemnik živi tako slabo, kako slabo mora živeti šele delavec? Ali ni gornji opis najvernejši dokaz razrednega izkoriščanja revnih v Indiji po ondodnih bogataših? Ali ni to najboljši dokaz, da vlada tudi v Indiji razredni boj in to v še mnogo bolj ostrih oblikah, kot pa v Evropi, kjer ima delavec svojo sorodno strokovno organizacijo, da se lahko brani? Ali ni čudno, da poznajo razredni boj tudi v tistih pokrajinah Indije, kjer gotovo ni nobenega socialista, katerim n. p. »Slovenec« tako često očita, da so povzročitelji in nosilci razrednega boja? Ali ne potrjuje poročilo »Bengalskega glasnika«, ki ga ne izdajajo socialisti, na najbolj zgovoren način Marxov nauk: »Vsa zgodovina človeške družbe je zgodovina razrednega boja?«

Zane Grey:

Mož iz gozda

Pričakoval je pomladi kakor osvobojenje, vendar ne zato, da bi mogel zapustiti svojo dolino. Sovražil je mraz, vetra in snega je bil do grla sit; upal je, da bo toplo sonce, travnik s svojim svežim zelenjem, posutim z marjeticami, vrnitev ptic, veric in srn v svoje stare loge, da bo vse to tisto prekletstvo, ki ga je težilo, z njega odvalilo. Potem bi mogel sčasoma spet postati zadovoljen kot nekdanj, čeprav ne več tako kot nekoč poprej.

Toda pomlad, ki je precej zgodaj prišla v dolino Rajske livade, je prinesla s seboj nemir v Dalejevo kri, — ogenj neizrečnega hrepenenja. Morda je bilo to dobro, ker ga je sililo da je delal, lazil in plezal okrog, potoval in da je od rane zore do poznega večera nenehoma bil na nogah. Udejstvovanje je krepilo njegove mlahave mišice in ga je varovalo pred tistimi nepomičnimi in nesmiselnimi urami brezupnega sanjarjenja. Si vsaj ni moral očitat, da je po nečem hrepenel, kar ne more nikdar biti njegovo, — milino ženske, — dom poln svetosti, veselja in upov, — svojevrstno lepoto otroškega potomstva. A ta mračna občutja so bila počasno padanje v peklensko brezdnost.

Dale ni štel dni in tednov. Ni vedel kedaj je bilo, ko se je sneg tajal na treh obronkih, ki so obkroževali njegovo dolino. Vedel je le, da se je že cela večnost prevladila preko njegove glave in da je nastopila pomlad. Med njegovimi nemirnimi budnimi urami in še celo med spanjem, je njegovi podzvesti nenehoma prežalo spoznanje, da bo v kratkem izšel iz te ognjevite preizkušnje kot popolnoma iz-

premenjen človek, pripravljen, žrtvovati usodo, ki si jo je sam izbral, svoje življenje sebičnega nereda in brezkoristne povezanosti s prirodo, da bo vse to pustil in odšel tja, kjer bodo njegove krepke roke lahko koristile drugim ljudem. Vendar je hotel ostati v svoji gorski trdnjavi, dokler ne bo izrečena božja sodba, — dokler ne bo lahko stopil pred svet, prepričan, da je bolj mož, kakor kdajkoli prej.

Nekega jasnega jutra, ko je sedel pred svojim tabornim ognjem, je hkrati kuguar polglasno in svarilno zarenčal. Dale se je zdrznil. Njegov Tom se ne bi obnašal tako, če bi šlo samo za medvedica, ki si išče hrane ali pa za blodečega jelena. Nenadoma je opazil Dale jezdeca, ki je počasi prijezdil izpod redko posejanih smrek. Pri tem pogledu je Dalejevo srce močno poskočilo in vzbudilo v njem slutnjo njegovega bodočega razmerja do soljudi. Še nikdar se ni tako razveselil, videti človeka.

Po načinu, kako je sedel v sedlu, ga je ta obiskovalec spominjal na brate Beemane in kmalu potem je Dale spoznal v njem svojega starega prijatelja Johna.

V istem hipu je bil upehani konj vzpodboden k hitrejšemu diru in malo za tem je dosegel borovce ob koči.

»Halo, kako se imaš stari medvedji lovec?!« je zaklical Jon in mahal z roko.

Kljub njegovemu pristrčnemu pozdravu je njegov izgled tako učinkoval na Daleja, da mu je odgovor na ustnicah zamrl. Kljuse je bilo do trebuha pokrito z blatom in John je bil do kolena ves blaten, premočen, upehan in bled ko zid. Barva njegovih lic je izdajala več kakor le utrujenost.

»Kako pa s teboj, John?« je odvrnil Dale.

Fodala sta si roke. John se je zavihtel preko

sedla, ni pa takoj stopil na tla. Njegove jasne, sive oči so se začudene uprle v lovca.

»Milt, — kaj vraga pa je s teboj?« je vprašal.

»Zakaj?«

»Naj me strela ubije, če se nisi tako izpremenil, da te še komaj spoznam. Moral si biti bolan, — in čisto sam tu goril!«

»Mar izgledam kakor da bi bil bolan?«

»Ho, tako mislim, da. Shujšan in bled si in ustnice imaš vdrtle! Milt, kaj ti je?«

»Pomlajam se. Začenjam spet rasti.«

»Čisto si ponorel, kakor je rekel Roy, v tej samoti. Fretiraval si, Milt. Ne vidiš se mi zdrav.«

»John, moja bolezen se je vselila tu notri«, je rekel Dale resno in si položil roko na srce.

»Na pljučih?!« je vzkliknil John. »S takim prsnim košem in v takem zraku? ... Pojdi no!«

»Ne, ne pljuča«, je pojasnjeval Dale.

»Aha, že razumem. Roy mi je o tem namignil.«

»Kaj ti je namignil?«

»Kar miren bodi, Dale, stari prijatelj ... Mar se ti ne zdi, da sem te precej zgodaj prišel nadlegovati? Poglej si moje kljuse.« John je končno zdrknil na tla in pokazal na konja, ki je ves izčrpan povešal glavo; potem je začel odpenjati sedlo. »Ho, sijajno se je držal. Kako sva gazila po blatu! In preko sedla sva šla ponoči po zamrznjenem snegu.«

»Dobrodošel si mi kakor cvetlice v maju. John, kakšen mesec imamo?«

»Sveta nebesa! Kaj je že tako slabo s teboj? ... Čakaj, da pogledam. Danes imamo triindvajseti dan marca.«

»Marec! Well, to je že od sile. Časovno štetje mi je šlo čisto v izgubo — najbrž tudi še kaj drugega.«

Iz naših krajev

TRBOVLJE

10 letnica »Trboveljskega slavčka«

V nedeljo, dne 2. junija bo praznoval pevski zbor trboveljske delavske dece »Trboveljski slavček« svoj prvi jubilej. V dvorani »Sokol-skega doma« v Trbovljah bo izvajal zbor popoldne ob 4. uri pod vodstvom svojega ustanovitelja in dirigenta Avgusta Suligoja dela najvidnejših slovenskih skladateljev. Sporedno izpolnila s opernimi arijami Rezika Koritnikova, hčerka trboveljskega delavca, ki je izšla iz »Trboveljskega slavčka« in z njegovo podporo nadaljuje študije na »Glasbeni akademiji« v Ljubljani, v šoli rektorja Julija Betetta. Par duetov bo tudi zapela skupno z altistko Pepco Vidgarjevo; klavirsko spremljavo pa bo oskrbel operni kapelnik dr. Danilo Svava.

Ob tem jubileju bo zbor otvoril razstavo svojega desetletnega dela na umetniškem, propagandnem in socijalnem področju. Odprta bo 1. in 2. junija. Tudi razstava bo v »Sokol-skemu domu«, ker je to najprikladnejše za obiskovalce koncerta in razstave, ki bodo prišli iz zunanjih krajev na proslavo. Žal, da nima dvorana »Delavskega doma« poleg velike dvorane še ene male dvorane, ki bi bila kot nalašč za tak namen.

Ogromno delo, ki ga je izvršil zbor rudarske dece v tej kratki dobi, naj bo v ponos vsemu trboveljskemu in tudi drugemu delavstvu. Zato naj delavstvo pokaže v nedeljo s posetom koncerta in razstave svojo zavednost!

Cementarna in elektrarna dušita rast na posestvih. Vedno bolj se množijo pritožbe prebivalcev, zlasti posestnikov iz Trbovelj in Hrastnika nad škodo, katero jim povzroča prah iz elektrarne in cementarne TPD, ki kurita s premogovim prahom. Kmetje se pritožujejo, da zastaja vsa vegetacija, celo trava, ki je sicer še najbolj odporna. Ker se prah useda na rastline, seveda tudi to, kar zraste, ni užito. Prituženi so silno tudi sloji, ki imajo svoje skromne vrtove, ravnotako pa stanovalci, ko prodira prah celo skozi zaprta okna in na podstrešja skozi reže strešne opeke. Na razne pritožbe je javila TPD, da je še enkrat povabila posebnega strokovnjaka (fitopatologa), profesorja na zagrebški univerzi, ki si bo 16. junija ogledal to škodo ter podal družbi svoje strokovnjško mnenje. Na podlagi te izjave izvedenca se misli na to TPD pogajati s posestniki za odškodnino. Pravi je pokvaril seve tudi pitne vode in je TPD ponudila posestnikom, da jim zaenkrat napravi na svoje stroške posebne filtre za filtriranje pitne vode-deževnice. Obenem se je baje TPD resno odločila, da splošno v cementarni in elektrarni svoje zaščitne naprave, tako da bo prah odvajala in na minimum zmanjšala pršenje. Tisti prah bo potem TPD še koristno predelavala, ko ga bo zajela. Mislijo namreč iz tega prahu izdelovati posebno opeko, ki bo šla dobro v promet, ker bo zelo trdna in celo lažja. Tako pride končno vse v denar. Nadzorna upravna oblast, zlasti Higijenski zavod, pa bi morala tudi s svoje strani paziti na zdravstvo okraja in že sproti preprečevati takšno okuževanje zraka in vode. Je že res, da donša industrijalizacija delo in kruh, toda, prvo je zdravje naroda.

ZAGORJE OB SAVI

Dela na razširjenju rudniških obratov zelo dobro napredujejo. Zaposlitev je polna. Sihatosti dosti. Samo draginja vedno več požre. Vode nam še vedno primanjkuje, čeprav je letos zelo deževno leto.

Ob aferi s ponarejanjem denarja se je pokazalo, da se dopisniki raznih meščanskih listov znajo zelo razpisati. Ne vemo, če o tem odloča čustvo ali materializem. Kaj, ko bi se ti ljudje enkrat razpisali o bedi in pomankanju staro- in novoumolkov z nizkimi pokojninami? Mogoče bi kaj več zaleglo.

LAŠKO

Šolskim vodstvom. Večkrat smo pričeli neljubih dogodkov, da se šolarji norčujejo iz siromakov, ki imajo telesne hibe (kruljavi, kratkovidni itd.). Vodstva naj bi otrokom razložila težke muke, ki jih prinašajo taki nesrečnejši. Pri mladini vedno bolj gineva srčna kultura, ker vidi slabe zgleds starejših. Druga napaka mladine je, da takoj po odhodu iz šole začene po vseh ulicah hurosko vpiti, slišimo najgršne psovke in kletve, vidimo, da se pretepa. Tudi pozdravljanja je čedalje manj. Mogoče se da z dobro voljo mladino še pravočasno moralno ozdraviti. — Opazovalec.

Zakaj ni vodnih števecv, od česar bi imela občina precejšnje dohodke? — Vse občinske uprave v Laškem so se mučile z vprašanjem, kako zvišati kapaciteto vodovoda in omejiti trošenje vode. Po dolgih izkušnjah so le prišli do pametnega sklepa, ki ga pa še do danes niso izvedli. Na občinski seji z dne 9. decembra 1937 je g. Ferencak pod točko 3 c poročal: »Da se predlaga plenumu nabava 10—15 števecv za vodo, ki bi se montirali pri večjih uporabnikih vode in da se vnese (sklep!) primeren znesek v proračun za leto 1938—39. Tropova uprava je morala oditi, isti načrt pa zagovarja tudi sedanji podžupan g. Deželak s to razliko, da bi se števecv nabavili na račun bogatih vodovodnih odjemalcev, ki jih ima v evidenci 12. Pravi, da bi s to rešitvijo prišla občina do lepih novih dohodkov in bi bilo potem dovolj vode. Zaenkrat ima tak števecv samo pivovarna. Kaj je vzrok, da tudi sedanja uprava nima poguma izvesti tega sklepa, ne vemo. Mi smo enodušno za tako rešitev vodovodnega vprašanja, ker je res socialnospodarska. — Delavec-občan.

MARIBOR

Delo na stavbah počiva

Radi stavke stavbinskih delavcev počiva delo na vseh stavbah, ki so jih pričeli graditi in renovirati v našem mestu. Kakor sobo- in črkoslikarski ter pleskarski pomočniki, tako so tudi stavbinski delavci vsi solidarni v svojem boju za zboljšanje položaja. Odločeni so stavkati vse dotlej, dokler ne bodo dosegli svojih upravičenih zahtev, ki so jih doslej delodajalci trdovratno odklanjali, dasi bi morali biti znano, da baš stavbinski delavci najhujše trpijo radi izrednih razmer in druginje. Kot sezonski delavci so obsojeni, da morajo vsako leto po več mesecev biti brez zaslužka, jasno pa je, da morajo tudi v tem času preživljati sebe in svojo družino. Dočim ostali delavci dobivajo v slučaju brezposelnosti vsaj od borze dela podporo, ki jo predvidevajo zakonodajne uredbe, pa stavbinci in sezonski delavci do lanske jeseni sploh niso bili deležni nobene podpore, sedaj pa dobivajo neke vrste pre-

dujem. Razumljivo je, da polna podpora za brezposelne ne zadošča niti za nabavo najskromnejših vsakdanjih potrebščin, stavbinci pa se morajo zadovoljiti le z delno podporo oz. predurmi. Ze z ozirom na to bi morali stavbinski in sezonski delavci dobivati v času zaposlitve višje meзде, da bi jim bilo tako omogočeno prirediti vsaj skromne prihranke, s katerimi bi se lahko preživljali v mirni sezoni, ko so obsojeni na brezdelje. Dosedanje meзде že dolgo ne odgovarjajo več cenam na trgu in si vsled tega prizadeji delavci seveda ne morejo ničesar prihraniti. Vsa javnost z veliko pozornostjo spremlja ta boj stavbinskega delavstva, prav tako pa tudi stavko sobo- in črkoslikarskih ter pleskarskih pomočnikov, ki traja že precej časa in sicer radi trmastega zadržanja prizadetih mojstrov, ki nočejo pristati na skromno zboljšanje položaja svojega delavstva.

Najvišje krušne cene

Je te dni določila banska uprava za Slovenijo. Po tej uredbi bodo smeli prodajati 1 kg bele kruha iz pšenične moke št. 0 ali Ogg do din 5,40, 1 kg polbel kruha iz moke št. 5 do din 5,1 kg črnega kruha iz moke št. 5 in 6 do din 4,50. V Mariboru doslej niso prodajali kruha po tako visokih cenah in se je bati, da bodo odselej krušne cene še bolj poskočile, dasi so bile že doslej izredno visoke. En hlebec bele kruha, ki tehta 80 dkg je doslej stal din 4, isto-toliko polbeli (90 dkg), dočim tehta črni kruh, kakor tudi rženi 1 kg in stane din 4. Dejansko pomenijo torej te najvišje cene zopet znatno podražanje kruha, zlasti če se ne bo izvajalo dovolj strogo nadzorstvo, ker je verjetno, da se bodo te najvišje cene sicer lahko spremenile v minimalne, torej najnižje cene kruhu.

Rja razjeda ograjo glavnega mosta. Železna ograja glavnega mosta že dolgo vrsto let ni bila prepletkana in je opaziti, da jo rja razjeda. Nujno potrebno bi bilo, da se ali nemudoma prepletkajo vsaj oni deli, ki jih rja najhujše zdeluje, ali pa da se na novo prepletkajo vsa ograja, kar bo vsekakor mnogo manj stalo, kakor pa, če bo treba vršiti delo dvakrat. Že več let manjka tudi pri enem okviru zgornji del opore, ki jo je odtrgala strela, ko je svojčas udarila v bližnji kameniti steber. Tudi ta del bi bilo treba nadomestiti oz. ograjo popraviti.

Radi prometne nesreče, ki se je pripetila lanskega leta v Košakih in pri kateri je bil hujše poškodovan trgovec Alojz Kovačič, lažje poškodbe pa je zadobil inž. Kiffmann in zdravnik dr. Hetzl iz Apač, je bil te dni obsojen na 15 dni zapore nameščenec Ciril Zupančič iz Maribora, ki je zakrivil nesrečo.

Izvoz živine v Nemčijo je bil doslej za nekaj tedno ustavljen. Kakor poročajo listi, pa so sedaj zopet začeli izvažati živino čez mejo.

Novo tovarno mesnih izdelkov bo baje zgradil v Bistrici pri Limbušu veleindustrialec Josip Benko iz Murske Sobote. V to svrhu je baje že kupil neko posestvo v bližini železniške postaje.

Po din 220 kg čaja na debelo sme prodajati veletrgovci g. Oset. Tozadevno dovoljenje je izdala banska uprava.

Nek mariborski trgovec je bil ovseden pristojni oblasti radi navijanja cen kvasu.

Poulična nabiralna akcija za Protituberkulozno ligo je dosegla vsoto 13.930 din. Ptl. liga se za požitovno sodelovanje iskreno zahvaljuje vsem dijakom in dijakinjam, kakor tudi gg. ravnateljem učnih zavodov.

Na predavanje vabi Pedagoška centrala v nedeljo, dne 2. junija ob 10. uri v slavnostni dvorani drž. učiteljskega. Predaval bo prof. G. Silih o Henriku Schreinerju, ob priliki 20-letnice njegove smrti. — Odbor.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odločnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 2. junija g. dr. Korenčan Andrej, Maribor, Jurčičeva ulica 8.

Obratna nezgoda. Tekstilna delavka Stefanija Urnautova iz Studenc si je pri padcu v tovarni občno poškodovala levo nogo. Zdravi se v tukajšnji splošni bolnišnici.

Pri delu se je ponesrečil 52 letni stavbinski delavec Jožef Maček iz Kamnice. Padel je z odra in si zlomil desno nogo.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izvrši takoj FOTO JAPELJ, gosposka 18-1.

Čuvajte se šeparjev! Pred dnevi sta prišla k vpokojencu Marku Vačasu v Trdinovi ulici dva »občinska uslužbenca« iz Košakov, ki sta dejala, da morata očistiti vrt voluharjev. Z neke brozge sta poškopila vrt in zahtevala din 147. Prizadeti je ugovarjal, da je račun previsok, nakar so se pogodili za din 60. Pozneje pa se je posestnik informiral pri košaški občini, kjer je zvedel, da je nasledel dvema premetenima šeparjema, ker tamošnji občinski urad ni poslal nikogar preganjat voluharje.

Kolo »Waffenrad«, ev. št. 137.120 je bilo ukradeno Josefu Kranjcu izpred neke gostilne na Aleksandrovi cesti. — Ivanu Ribiču pa je nekdo ukradel 1000 din vredno kolo znamke »Wanderer«.

Griz-Oset

izletniška, vinogradniška gostilna, prvovrstna sortirana sladka vina, Znižane cene, dobra topla in mrzla jedila, prenočišča, avtocesta, sončenje, ležalni stoli!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

CELJE

Stavbinsko delavstvo v Celju je tudi glasovalo za stavko

V četrtek, dne 30. t. m. se je na pobudo »Zveze stavbinskih delavcev Jugoslavije« izvedlo pri večini stavbenih tvrdk prostovoljno glasovanje o mezdnem sporu za kolektivno pogodbo v stavbeni stroki. Za stavko je glasovalo (izvzemši par izjem) vse zaposteno delavstvo, ob času našega poročila se vrši glasovanje še pri delih za regulacijo Savinje, za kamolome in na občinskih gradnjah. Delavstvo je takoj po izidu glasovanja hotelo zapustiti delo, na priporočilo stavkovnega odbora pa se dela še zadnjega, t. j. dne 31. t. m., tako da se prične splošna stavka stavbinskega delavstva v soboto zjutraj dne 1. junija V splošnem bo s stavko stavbinskih delavcev prizadetih okrog 300 zaposlenih delavcev, vstevši delavce pri raznih regulacijah in v kamolomih. Stavkovni odbor ima svoj zborovalni prostor v dvorani »Delavske zbornice«, kjer bodo prejeli vsi stavkajoči vse potrebne informacije. Ker se je z navedenim glasovanjem razširila stavka stavbincev tudi na Celje, smo uverjeni, da bodo s tem činom samo pospešena pogajanja za kolektivno pogodbo. Ki bo veljavna za vso dravsko banovino. Vse naše sorodne strokovne organizacije vabimo, da nudijo stavkujočim stavbincem vsa moralno in gnotno podpora. Naj živi delavska solidarnost!

Gradbena delavnost je zadnje čase nekoliko poživela, v splošnem pa se lahko ugotovi, da za gradnjo potrebnih stanovanjskih hiš ni bilo nikake inicijative. V Razlagovi ulici gradi šeststanovanjsko hišo g. Borlak, druge omembe vredne stanovanjske gradnje pa ni predvidene. Nadalje se gradi iz privatne inicijative še nekaj zaklonišč, tv. Bergman pa povečava svojo tekstilno tovarno.

nam manjka najbolj malih stanovanj, vsled česar se morajo potikati revnejši delavski sloji s svojimi družinami po raznih kletih, za katere je bilo že večkrat ugotovljeno, da so zdravju škodljive. Za hišne gospodarje, ki imajo svojo enotno organizacijo, je zelo prijetno, da lahko vsako, še tako neuporabno luknjo oddajo ob vsakem času in za vsako ceno v najem. Delavci in nameščenci, odnosno vsi stanovanjski najemniki, ki so brez organizacije so seveda brez moči, kar je glavni vzrok, da so pri nas cene stanovanj že davno pretirane. Za zaščito stanovanjskih najemnikov se bo na vsak način moralo nekaj ukretniti, ker se pač nikakor ne ujema, da zastopa interese najemnikov aktivni tajnik društva hišnih lastnikov. S podražitvijo gradbenih parcel se ne rešuje stanovanjsko vprašanje, temveč bo treba zidati higijenska stanovanja, ker nam sicer vse dobrodelne akcije proti tuberkulozi ne bodo koristile.

Redna seja Krajevnega medstrokovnega odbora se bo vršila v ponedeljek, dne 3. junija t. l. ob 20. uri v društvenih prostorih v »Delavski zbornici«. Vsi in točno! Podružnice, ki svojih obvez še niso poravnale, naj to store eno uro pred sejo. — Odbor.

JESENICE

Huda draginja. Jesenice so že davno znane kot zelo drago mesto. Ta draginja se pa zdaj, ko so se v splošnem cene dvignile za 30%, še toliko bolj pozna. Tovarniška »Kašta«, ki prodaja nekaj stvari pod ceno, je dosegla ta uspeh, da našemu delavstvu od septembra t. l. še ni bila plača niti za paro povišana, dobili so samo božičnico in pa koncem aprila nabavni prispevek za tri mesece. Obadva prispevka sta pa znašala v najvišjih izmerah komaj toliko, kolikor bi moral vsak delavec dobiti mesečno draginjske doklade, dobili so pa za sedem mesecev komaj dva taka prispevka. Pa tudi če imata »Kašta« nekaj specerijskih predmetov cenejše, delavec zaradi nje ne dobi poviška, mora pa plačevati dražje mleko, meso, obleko, obutev zelenjavo itd., to je vse, česar »Kašta« nima ali pa nima cenejše. Zlasti zelenjava je strašno draga pri nas. Najmanj 50% je dražja kakor v Ljubljani. Glavnata salata stane še danes din 12.— (v Ljubljani din 8.—), kolerabca din 12.— (v Ljubljani din 6.—) za kg, redkvice šopek din 1.— (v Ljubljani 3 šopki din 1.—), korenček 4 mali komadi din 1.— itd. itd. Delavstvo je zelo oškodovano in oškodovane so zaradi politike tovarne s »Kašto« vse Jesenice sploh. Prav bi bilo, da bi tovarna delavstvu primerno povišala meзде oz. mu dala draginjske doklade, potem bi si pa delavstvo lahko nabavljalo po prosti volji blago, kjer bi želelo in kjer bi bilo cenejše in boljše postreženo. V interesu gospodarskega obstoja Jesenic je to!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vesel film »Beg na Jadran«. V glavnih vlogah Rolf Wanka. Film se godi v Dubrovniku in v Pragi. Med dodatki domač Zora tednik in zvočni žurnal, sledi »Aljaska«.

KRANJ

Dežurna služba zdravnikov OUZD v mesecu juniju bo razdeljena sledeče: 2. dr. Vrbnjak Vinko, 9. dr. Bežič Josip, 16. dr. Bežek Josip, 23. dr. Herfort Joža, 29. ar. Pance Pavel, 30. dr. Vrbnjak Vinko.

Zvočni kino Pobrežje

dne 1. in 2. junija

»Čuvarji Indije«

Shirley Temple

Velika razprodaja

manufakturnega blaga radi nemogoče dobave blaga v čisti volni. Prodajamo od 20-30% ceneje od znano nizke stare cene. Zato pohitite vsi v . . .

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin

(pri glavni policiji)

Maribor

Delavstvo keramične industrije v Libojah še vedno stavka

Obupne razmere in slabi plačilni pogoji so prisilili zavodno delavstvo v Keramični tovarni d. d., da se posluži stavke kot skrajnega sredstva, da zaščiti svoje pravice in uveljavi svoje upravičene zahteve.

Vodstvo tovarne je pritiralo tako daleč, da stoji tovarna že tri tedne mrtva in neproduktivna. Gospodje so mislili, da bodo ravno tako likvidirali delavsko strokovno organizacijo »Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije«, edino zaščitnico delavskih interesov v tej tovarni, kakor so likvidirali organizacije v svojem rudniku v Libojah.

Čudimo se temu brezglavemu postopku

vodstva tovarne, da v teh izrednih prilikah na ta način ustvarja nerazpoloženje in mržnjo delavstva do vodstva tovarne. Povsod po svetu se danes povdarja socialna pravičnost, samo v keramični tovarni v Libojah so vse to prespali. Gospodje, delavec ni več navaden objekt in tudi ni mezdni suženj. Taki časi so minili. Dokler vodstvo tovarne ne bo gledalo na sedanji položaj delavca drugače, ne bo mogoče sestiti za skupno mizo k razgovoru. Pa ne bo trajalo dolgo, ko boste priznali organizirano delavstvo kot enakovrednega partnerja.

Iz Češke

Socialno delo v 20. letih Republike. Plzenska »Nova Doba« prinaša uvodnik »Dokazi dobrega dela«, v katerem pravi, da ljudje zlobne misli in malega obzorja stalno podcenjujejo ali celo sramotijo vse, kar se je poprej delalo. Najboljši primer take brezglave politike je pregled stanovanske občinske politike v Plznu, potem katere je dobilo nebroj ljudi zdravo, dostojno in primeroma ceneno bivanje. Tisk je nečavno ugotovil, da stanuje smo v Plznu v občinskih hišah okrog 12.000 ljudi. Kar velja za Plzen, se lahko ugotovi tudi po drugih industrijskih mestih, v Moravski Ostravi, v Hradecu Kralovem in zlasti v Prazi. Na ta način je bilo mogoče, da tako veliko število ljudi, večinoma revnih delavcev, nameščencev, obrtnikov in uradnikov dostojno stanuje in je varovano pred odiranjem. Vse to se imamo zahvaliti našemu delu tekom dveh desetletij, ko se je stanovanska kultura na Češkem in Moravskem tako krasno razvila. Res vse te stavbe niso bile vedno finančno zasigurate. Toda omogočili smo ljudem zdravo bivanje. Saj se še vsi spominjamo na čase pred svetov-

no vojno, ko so bila stanovanja pri nas takorekoč na najnižji stopnji civiliziranih držav, zlasti za delavstvo.

»Praha matička«. Pod tem naslovom je spisal pisatelj Wenig igro za mladino, ki jo pravkar igrajo v praškem otroškem gledališču. Z igro bodo šli sedaj v okvirju akcije »Vsak Čeh enkrat v Prazi« tudi na deželo. Igra namreč propagira pri mladini na lahko umljiv način ljubezen do češkega glavnega mesta in češke zgodovine v besedi in godbi. V Prazi je dosegla igra velik uspeh.

Za nemški rdeči križ v Prazi. Primator glavnega mesta Praze dr. Klapka in mestni socialni urad sta izdala navodila za hitro in učinkovito izvedbo zbirk za nemški Rdeči križ. Pri praškem magistratu so sestavili zbiralni komite. Hišniki bodo obiskali vsakega češkega najemnika hiše z nabitno ploščo, na katero morajo napisati darovalca in višino prispevka, kar mora vsakdo lastnoročno potrditi. V zabavnih lokalih bodo pobirali od vsakega gosta po 20 vinarjev s posebnimi bloki. Pri vsaki vstopnici bo dobil kupec toliko odrezkov po 20 vinarjev, kolikor bo daroval v denarju. Češki prebivalci se pozivajo, da se častno odzovejo. (ČTK).

KRŠKO

Trenja v občinskem odboru, ki zanima občane

Dne 8. t. m. se je vršila precej burna seja. Večinska grupa se je na vso moč trudila pridobiti manjšino, da glasuje z njo.

Ker se ji to ni posrečilo, je odstopilo šest odbornikov. Zapisnik o tej važni debati je zelo pomanjkljiv, da se ne pozabi, ga izpopolnjujemo javno: »Član uprave Vodopivec stavi pismen predlog pred otvoritvijo seje, o katerem naj se razpravlja po končanem dnevnem redu. Proti ugovoru manjšine ga večina izglasuje. Vodopivec poroča: Zaslisan sem bil od zastopnika g. bana, kateri mi je pojasnil, da je bil občinski odbor zaveden v zmoti, ko je sklenil obvezno povišico za nazaj in za naprej s priznanjem stalnosti Skodu Francu. Radi tega ugotavlja, da je sklep seje z dne 30. januarja t. l. o izplačilu razlike na plačo za nazaj po din 20.000 in din 7200 letno za naprej, povzročen in izglasovan v zmoti vsled razložitve g. dr. Tomšiča. Predlaga, da se ta sklep razveljavi. (Sklep z dne 30. januarja se glasi: Po nalogu kr. banske uprave v prisotnosti srez, načelnika je občinski odbor ugodil razsodbi upravnega sodišča in državnega sveta v tem, da prizna stalnost in službeno leta pomožnemu tajniku Skodi Francu in s tem tudi prejemke, katere je po razsodbi dolžan plačati).

Preds. Lazarini: Sklep je postal pravomočen ter se ga ne da razveljaviti.

Odb. Bizjak: Želim vedeti, kdo je bil tisti zastopnik, ki vam je to povedal.

Vodopivec: Ne vem, kako se je pisal.

Bizjak: Zakaj vam ni dal pismeno? Ako bi bilo to res, kar pripovedujete, bi nas kr. banska uprava uradoma na to opozorila!

Odb. Zemljak: Po službenem pravilniku nisimo bili dolžni to priznati, ugovarjal sem dr.

Tomšiču, da pravilnik pravi more (če hoče), ne mora, zato podpiram predlog Vodopivca.

Vodopivec: Apeliram na predsednika in ostale odbornike, da soglasno zahtevamo, da se sklep razveljavi, ako bomo soglasni smo sigurni da ga bo oblast razveljavila. Prosim na glasovanje. (Glasovanje: za predlog 6, proti 4).

Vodopivec: Ponovno apeliram na predsednika, da se priključi našemu sklepu v interesu občinske blaginje, ki jo je dolžan ščititi, sicer je primoran podati ostavko.

Preds. Lazarini: Ne morem, sklep je pravomočen. Tri leta sem vas opozarjal na posledice, pa niste hoteli upoštevati. Vodili ste pri tem neko svojo politiko, sedaj je zaman soglašati, plačati bo treba, ako ne bomo mi, pa bodo drugi.

Vodopivec: Res je, da smo govorili, da ti stih, ki so proti nam, ne bomo imeli v službi.

Lazarini: Z vašim vednim odklanjanjem delate vedno večjo škodo občini, ker ste odklonili podpis dekreta, bode imela občina ponovno za nekaj tisočakov večje breme.

Bizjak: Čas ščititi občinske dohodke je bil pri namestitvi tajnika Puntarja. Večkrat sem opozarjal na obveznost, ki jo ima občina do Skode Franca ter na razliko službenih datatev. Dokazoval sem, kakšno breme si nalagate. Mojih stvarnih ugovorov niste hoteli niti pustiti v debato, naslanjali ste se na večino, zato nosite odgovornost za posledice vi in večina!

Vodopivec: Prosim še posebej g. Voglarja, Bizjaka, Božič Antona, da se priključi sklepu, ako ne, podamo ostali ostavko.

Preds. Lazarini: Ostavko lahko podaste Vi za sebe, ne morete je pa za ostale odbornike.

Vodopivec pozove ostalih 5 odbornikov, da podajo ostavko, kar tudi store.

Zaključeno in podpisano.

Občinski odbornik.

Telban Janko:

Greta Garbo

Ime filmske dive, v katero je bil zaljubljen širni svet. Mlada, zlatolasa. Kraljica src, magnet, čeprav na platnu. Umetnica, dekle, žena, morda tudi mati — bog ve —, na višku slave, sonce in zvezda, meteor, ki zažari nebo, kratek trenutek, potem izgine, pa je zopet tema, ako ne sveti luna.

Prišla je, kakor sen, v vsej mladosti prešernosti, kakor dih, ker kratko je življenje, mladost je pa samo ena. Lasje izgubijo barvo, pojavijo se bele nitke, zapoznala pomlad majniških šmarnic.

Bila je in ni je več.

Greta Garbo.

Na njeno mesto je stopila druga Zvezda.

Nisem bil zaljubljen v njo, kje je hodila, kakšna usoda jo je doletela ne vem, popisal sem jo samo za uvid.

Pred pošto ali pred »Figoycem« je stala. Majhna, debeluška, narava ji ni dala lepote, vedno razglava in njena hoja je spominjala na rudarja, ki se vrača po končanem delu iz podzemlja.

Ni je več. Morda je umrla.

Greta Garbo.

»Jutro«, »Slovenec«, »Narod«, »Večernik« . . .

Gospod, najnovejša izdaja. Kupite! Petindvajset para imam od izvoda in pet sem jih prodala nočoj.

Gospod kupite!

»Jutro«, »Slovenec«, »Narod«, »Večernik« . . .

Po Šelenburgovi ulici je prihrumela vesela razigrana družba. Gospodična in dva gospoda v novih belih plaščih iz »balonske« svile. Prešerno se je krohotala, menda v domišljiji, da je sama na svetu. Ali je nanjo vplivala pomlad, ko se prebujajo ljubezen, ali je bila pijana, ne vem. »Jutro«, »Slovenec«, »Narod«, »Večernik« . . .

Po ulici se je z težkimi koraki prizibala debeluška.

Najnovejše vesti

Dve diviziji zaveznikov že prispeli na Anglieško

Iz Londona poročajo, da sta dve diviziji zavezniške vojske iz Belgije že prispeli preko Rokavskega preliva.

Nad Dunkerquejem se razvijajo silni boji v zraku, katerih se udeležuje na obeh straneh do 4000 letal.

Umik proti Rokavskemu prelivu se vrši v redu.

Z zavezniški v Flandriji se bore v velikem številu tudi belgijski vojak, ki niso položili orožja.

Vsled umetno povzročene poplave v Flandriji stoji voda poldrug meter visoko.

Odstavitev belgijskega kralja predlaga belgijska vlada po čl. 32 ustave.

Belgijski kralj in Nemčija. Nemška vlada je po zahtevi belgijske vlade že pred vpadom ponudila belgijskemu kralju del Nizozemske, ako bi ostala Belgija nevtralna. Razen tega naj bi Belgija preprečila gradnjo francoske Maginotove linije ob belgijski meji in dala Nemčiji letalska okorišča v Belgijskem Kongu. Te ponudbe je kralj prvotno zavrnil, kakor tudi ponudbo, da bi bil sestavljen Nemčiji prijazen vlado.

Kupovanje vseh vrst žita na Madžarskem je omejeno. Za nakup več kot 5 ton žita je potrebno posebno dovoljenje.

Švicarski zvezni svet je zasedal in je bilo v seji povedano, da je nevarnost za Švico nekoliko ponehala. Švica hoče ostati nevtralna in je na razpolago vojskujočim se državam za posredovanje pri izmenjavi ujetnikov.

Ogromne množine letal in tankov grade v Franciji s pospešeno naglico, odkar je uvedeno v vseh tovarnah nepretrgano delo.

Eno milijardo dolarjev naknadnega kredita za oborožitev Zedinjenih držav je ameriški kongres na predlog Roosevelta odobril.

Roosevelt se je dne 30. maja sestal z industriji. Predmet razgovora je bil povečanje dobav zaveznikom, kakor tudi sprememba zakona o nevtralnosti. Armada naj se še ne odpošlje v Evropo, ker še ni dovolj pripravljena.

Izgube nemških motoriziranih sil cenijo v Ameriki na dve pettini celotnega števila.

Stavka silkarskih pomočnikov zaključena z uspehom

Dne 31. maja so se vršila pogajanja med silkarskimi pomočniki ter mojstri na mestnem magistratu.

Pogajanja so uspela in so določene te le minimalne mezde: do 6 mesecev po prestani učni dobi na uro din 3,50, od 6 mesecev do enega leta 4 din, v drugem in tretjem letu 5 din, po treh letih 6 din. Pomočniki, ki so imeli višje mezde kot pa so tu označene, dobe 50 par urnega poviška. Mezde veljajo za nazaj od 29. a-

prila 1940. Pomočniki bodo sprejeti nazaj v delo po potrebi, prvenstveno pa oni, ki so bili pred stavko zaposleni v dotičnem podjetju. Pomočnike je zastopala Zveza stavbinskih delavcev Jugoslavije (Horvat, Svenssek, Kocbek, Vrečko, Kac in Erjavec). Za Združenje sta podpisala gg. Senekovič in Novak, za mestno po-glavarstvo g. dr. Senkovič. Organiziranim pomočnikom čestitamo k uspehu!

Delavski pravni svetovalec

Zakoniti delavnik v krojaški delavnici (Črna).

Vprašanje: Dalje časa sem bil zaposlen v krojaški delavnici. Delo smo končevali ob različnem času. Kolik je zakoniti delavnik in ali lahko zahtevam plačilo za nadure?

Odgovor: Za navedene krojaške delavnice velja 10-urni delavnik. Vse, kar ste delali preko zakonitega delavnika, vam je delodajalec dolžan plačati kot nadurno delo s 50 odstotnim poviškom. Število nadur se ugotovi tako, da seštejete vse delovne ure, ki ste jih dnevno opravili preko zakonitega delavnika.

Delo pri nezakonskem očetu (Zagreb).

Vprašanje: Nezakonski oče me je poklical k sebi ter mi obljubil, da mi bo čez nekaj tednov preskrbel službo. Gradil si je takrat novo

hišo ter sem mu moral skozi tri mesece pomagati pri zidanju. Toda nezakonski oče mi službe ni preskrbel ampak me je celo s težkimi žalitvami in obdolžitvami odsvolil. Ali lahko zahtevam od nezakonskega očeta plačilo za nadure in ali ga lahko tudi radi njegovih žalitev in klevet tožim?

Odgovor: Iz vaših navedb izhaja, da ste pri nezakonskem očetu delali pod pogojem, da vam preskrbi stalno službo. Ker vas je on s svojo obljubo le izigral, ste upravičeni zahtevati primerno plačilo za svoje delo. Primernost plačila je odvisna od kraja, časa in drugih okoliščin, v katerih ste delo opravljali. Hrana se navadno zaračunava po din 8, stanovanje pa po din 2 dnevno. Če vas je nezakonski oče žalil in oklevetal, ga lahko tudi tožite.

Žalitev izgovorjeno, ne morete vzeti več nazaj, ker je bila izrečena, namenoma ali nenaumenoma, pogodila je cilj, le malo jih zgreši.

Vas psuje človek, ki je bolan — pozabite, ni mu dobro, ne ve kaj dela.

Žali vas pa mladost, v vsej prešernosti majskega večera, vas, ki ste v življenju storili svojo dolžnost, ko omagujete na tej dolgi poti, na kateri je bilo veliko mračnih, temnih dni, pa malo sonca — boli, boli, boli . . .

Greta Garbo.

Lepa mlada gospodična, ki vas je narava obdala z vsem kar prija mladim gospodom, samo z dušo in srcem ne pomnite — čas hiti, vse mine. Na tej trnjevi poti, ki v našem stoletju ni posuta s cveticami, ko nikdo ni srečen, ker srečen biti ne more, ne psuite.

Tudi za vas ne bo vedno cvetel maj, pride jesen, zima, ter vam potrga cvetje z lic in ko boste hodila sključena v dve gubi in se bo brada približala nosu — lahko se zgodi, da vam kdo reče: »Greta Garbo!«